

SMRT TRASE

ČEZ ŠTURMOVEC

KO OBSTAJA DRUGA MOŽNOST, VAROVAN HABITAT NI REZERVNA CESTA.

Po členu 6 Direktive o habitatih cesta ne sme poseči v varovan habitat, če obstaja druga izvedljiva varianta z manjšim vplivom.

Javni interes pride na vrsto šele potem, ko investitor dokaže, da **ni druge možnosti.**

Natura 2000 • habitatne cone • evropski primeri ustavljenih ali preusmerjenih cest

Ni prepovedana vsaka cesta.

**Prepovedana je bližnjica čez habitat,
dokler obstaja druga izvedljiva varianta.**

To ni politično vprašanje. To je pravni test iz Direktive o habitatih.

Natura 2000 ima plasti — ni samo “zelena črta na karti”

1 NATURA 2000 OBMOČJE

širše območje, npr. Drava

2 KVALIFIKACIJSKE VRSTE / HABITATI

razlog, zakaj je območje varovano

3 CONE ZNOTRAJ OBMOČJA

točno tam, kjer te vrste ali habitati živijo

4 HABITATNO JEDRO

dom vrste: gnezdišče, mrestišče, travnik, mokrišče, stara struga

Če cesta zadene plast 3 ali 4, ne govorimo več o “navadnem robu Nature”. Govorimo o varovanem habitatu.

Habitatna cona je posebej varovano jedro znotraj Nature

Zato “saj je samo ob robu” ni dovolj.

- Pomembno je, ali cesta zadene cono vrste ali habitatnega tipa.
- Pomemben je tudi vpliv izven meje: hrup, svetloba, voda, emisije, fragmentacija.
- Če škoda na celovitosti območja ni izključena, projekt ne dobi zelene luči.

Gradnja čez Naturo ni isto kot gradnja čez habitat.

Primeri prilagoditve

- Puhov most: most čez Dravo / Ptujsko jezero.
- A1 pri Mariboru: viadukti, predor Vodole, pokriti vkop Malečnik, most čez Dravo.

To ni dokaz za Šturmovec

- Most, predor ali viadukt lahko zmanjša poseg.
- Ne pomeni pa dovoljenja za cesto skozi habitatno jedro.

Lekcija: inženirska rešitev se mora prilagoditi naravi — ne obratno.

Tudi če se nekaj “preseli”, to ni prost prehod za cesto.

Predhodni ukrepi

- Nov habitat mora delovati pravočasno.
- Vrste morajo preživeti, ne samo izginiti iz gradbišča.
- To je dokazno breme investitorja.

Pravno pravilo ostane

- Najprej se preverijo alternative.
- Kompenzacija pride šele po strogem testu.
- Če obstaja druga trasa, poseg v habitat odpade.

Pravni test: tri vrata, skozi katera mora trasa

1

Ali je škoda izključena?

Če ni znanstvene gotovosti, projekt pade na členu 6(3).

2

Ali obstaja druga varianta?

Če obstaja izvedljiva manj škodljiva varianta, poseg v habitat ni dovoljen.

3

Ali gre za izjemen javni interes?

Šele nato: IROPI + strogi kompenzacijski ukrepi.

Najbolj nevarna vrata za Šturmovec so druga: ALTERNATIVE.

To ni prazna njiva za “najkrajšo črto”.

- Krajinski park Šturmovec.
- Del območja Natura 2000 Drava: ptice + habitati.
- Rečna loka, mokrišča, obrežni gozdovi, travniki, vodni in obvodni habitati.
- Pri 20.000 vozilih/dan niso problem samo kolesa na asfaltu: problem so hrup, svetloba, emisije, voda in presek živalskih poti.

Ključni stavek

Če trasa zadene varovano habitatno jedro in obstaja druga možnost, je pravno mrtva.

PRIMERI

Evropa je že ustavila ceste zaradi habitatov.

Vsak primer pokaže isto pravilo: najprej naravovarstveni test, šele nato asfalt.

POLJSKA

Rospuda / Via Baltica

Obvoznica Augustów / Via Baltica

VAROVANO

Mokrišča in dolina Rospuda — varovana območja Natura 2000.

ZGODILO SE JE

Trasa skozi dolino je bila po postopkih in pritisku EU opuščena; cesta je bila preusmerjena.

NAUK ZA ŠTURMOVEC

Tudi evropska prometna os ne premaga habitatov, če obstaja izvedljiva alternativa.

BOLGARIJA

Kresna Gorge

A3 Struma motorway

VAROVANO

Soteska Kresna — Natura 2000 območje z zelo visoko biodiverziteteto.

ZGODILO SE JE

Manjkajoči odsek je ostal sporen več desetletij; zahteva se nova okoljska in Natura presoja.

NAUK ZA ŠTURMOVEC

Tudi ko je cesta zgrajena na obeh straneh, habitat lahko ustavi povezovalni odsek.

A20 Bad Segeberg

A20 Weede–Wittenborn

VAROVANO

FFH območji: Segeberger Kalkberghöhle in Travetal. Netopirji; več kot 20.000 prezimujočih živali.

ZGODILO SE JE

BVerwG je odločil: sklep je nezakonit in se ne sme izvršiti. Presoja netopirjev in alternativ je bila nezadostna.

NAUK ZA ŠTURMOVEC

Slabi podatki o vrstah + slaba obravnava alternativ = ustavljena avtocesta.

NEMČIJA

A143 Halle

Zahodna obvoznica Halle

VAROVANO

FFH območja Muschelkalkhänge westlich von Halle in Porphyrkuppenlandschaft nordwestlich Halle.

ZGODILO SE JE

BVerwG je plan razglasil za nezakonit in neizvršljiv; zeleni mostovi sami niso rešili problema.

NAUK ZA ŠTURMOVEC

Tudi projekt državne prioritete pade, če FFH presoja ni prepričljiva.

NEMČIJA

A1 Eifel

A1 Blankenheim–Kelberg

VAROVANO

Šest evropskih varovanih območij: tri ptičja in tri FFH območja.

ZGODILO SE JE

Približno 25 km manjkajoče povezave se rešuje desetletja.
Promet: približno 17.200–24.100 vozil/dan.

NAUK ZA ŠTURMOVEC

20.000 vozil/dan skozi varovan prostor pomeni ekstremne dokaze, mostove, CEF ukrepe in sodne postopke.

Castro Verde

A2 Lisboa–Algarve

VAROVANO

Special Protection Area Castro Verde — varovano območje ptic.

ZGODILO SE JE

Sodišče EU je razsodilo proti Portugalski: negativna presoja in nedokazane alternative.

NAUK ZA ŠTURMOVEC

Če obstajajo alternative, država ne more reči “javni interes” in vseeno peljati čez habitat.

AVSTRIJA

S18 Bodensee

S18 / povezava A14–Švica

VAROVANO

Varstvo ptic in evropsko varovana območja v okolici Lauteracher Ried.

ZGODILO SE JE

Prvotna trasa je po pravnih postopkih postala praktično neizvedljiva; iskale so se nove variante.

NAUK ZA ŠTURMOVEC

Tudi obrobni funkcionalni habitati ptic lahko podrejo traso.

Cesta ni samo asfalt. Je 24-urni pritisk.

HRUP

ptice se umikajo, gnezdenje je moteno

SVETLOBA

nočne vrste izgubijo mir in orientacijo

EMISIJE

delci in kemikalije se nalagajo v tleh in vodi

VODA

nasipi, odvodnja in soli spremenijo mokrišče

PRESEK POTI

živali izgubijo varen prehod med deli habitata

Zato “saj cesta ne gre po sredini” ni strokoven odgovor.

**Če obstaja druga varianta,
trasa čez habitat Šturmovca nima pravne
prihodnosti.**

Naloga investitorja ni najti najkrajše črte. Naloga je dokazati, da ni izvedljive manj škodljive trase. Ptuj pa ima narisanih 12 variant, ki ne posežejo v Šturmovec.

Kaj moramo zahtevati pred vsako razpravo o trasi

1

Karte vseh con kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov za območje Drava / Šturmovec.

2

Vse variante trase: ne samo izbrana, tudi zavržene in njihove primerjave.

3

Aktualne terenske podatke: ptice, dvoživke, ribe, netopirji, travišča, vodni režim.

4

Presojajo hrupa, svetlobe, emisij, odvodnje, soli in kumulativnih vplivov.

5

Dokaz, zakaj manj škodljiva alternativa ne obstaja.

Brez tega ni “javne razprave”. Je samo pritisk za legalizacijo vnaprej izbrane trase.

Glavni viri in pravne podlage

- Direktiva o habitatih 92/43/EGS, člen 6(3) in 6(4).
- Sodišče EU, C-239/04 Komisija proti Portugalski — Castro Verde.
- ZRSVN: cone vrst in habitatnih tipov v območjih Natura 2000.
- Natura 2000 Slovenija: Drava SI5000011 in SI3000220.
- BVerwG A20 Bad Segeberg, 06.11.2013, 9 A 14.12.
- BVerwG A143 Halle, 17.01.2007, 9 A 20.05.
- Autobahn GmbH / BVerwG: A1 Eifel, Blankenheim–Kelberg.
- Primeri Rospuda, Kresna, S18: javni projektni in pravni povzetki.